MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tal-5 ta' Marzu, 2007

Rikors Numru. 258/2005

Emanuel Zammit
vs
Kummissarju tat-Taxxi Interni

Il-Qorti,

A. RIKORS:

Rat ir-rikors tar-rikorrent Emanuel Zammit li bih espona:

Illi huwa kien gie notifikat b'dikjarazzjoni ufficjali tal-Kummissarju intimat permezz ta' ittra ufficjali li ggib id-data ta' l-4 ta' Frar, 2005.

Illi permezz ta' din l-ittra ufficjali huwa kien gie interpellat ihallas is-somma ta' hdax-il elf tliet mija u erba' u sebghin lira Maltin (Lm11,374) rapprezentanti t-taxxa ghas-snin 1979-1992, 1994-1995 u 1996.

Illi t-talba tal-Kummissarju kienet wahda infondata kemm fil-fatt u fid-dritt u dan peress illi:

a. kull ammont li seta' kien hemm dovut dejjem kien thallas

b. it-talba ghall-hlas kienet preskritta

liema ragunijiet kienu ser jigu spjegati waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Ghaldaqstant ir-rikorrent talab lill-Qorti joghgobha tiddikjara t-talbiet tal-Kummissarju intimat bhala infondati u dan skond dawk il-provvedimenti li din il-Qorti jidhrilha xierqa u opportuni.

B. RISPOSTA:
Rat ir-risposta tal-intimat li biha espona:

Illi mhux minnu li kull ammont li kellu jithallas mir-rikorrent kien diga' thallas, billi l-ammonti mitluba huma kollha ghal snin fejn jirrizulta lill-intimat li t-taxpayer kien ghad jonqsu jhallas.

Illi inoltre anqas ma kien minnu li tapplika l-preskrizzjoni fir-rigward ta' l-ammonti mitluba mill-intimat. Fil-fatt, skond l-emendi l-godda li saru lill-Att dwar l-Amministrazzjoni tat-Taxxa, u sewwasew permezz ta' l-artikolu 47.4,
"Meta l-azzjoni msemmija fis-subartikoli (2) u (3) ma tkunx Dicembru, 2003 jew qabel dik id-data, ghaldaqstant, minkejja d-dispozizzjonijiet ta' dawk is-subartikoli, l-azjoni ghall-hlas ta' dik it-taxxa, taxxa addizzjonali, imghax jew penali tista' tittiehed sal-31 ta' Dicembru, 2005".

Ghaldaqstant l-intimat talab lill-Qorti joghgobha tirrespingi t-talba tar-rikorrent.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Xehed Ludgardo Mercieca, ***principal*** fid-Dipartiment tat-Taxxi Interni u esebixxa skeda (Dok LC1) li kien hadimha hu biex ikun jista' jigi spjegat ahjar l-ammont elenkat. Hu hadem skond l-i***statements*** li ghandhom id-dipartiment u skond l-***assessments*** jirrizulta x'ghandu taxxa kontrieh u x'hemm favur tieghu. Fil-kolonna **BALANCE** jingabru d-diversi ammonti dovuti kull sena li fl-ahhar jammonta ghal Lm11,374.40. Esebixxa skeda ohra (Dok LC2) li minnha jirrizulta ammonti dovuti mir-rikorrent minn zmien ilu li mbaghad inghaddew biex ikunu dovuti sal-lum. Minn dokument LC3 jidhru wkoll xi kontijiet antiki li gew trasferiti fuq l-I.D. card. Minn Dokument LC4 jirrizultaw id-diversi stimi mahdumin ghal kull sena u t-total dovut jidher bhala Lm11,374.

Sa fejn jirrizulta lid-dipartiment l-ammonti li qed jintalbu mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni ghas-snin kollha in kwistjoni huma kollha dovuti u l-Kummissarju ghadda biex jigbor l-istess ammonti permezz tal-passi indikati fid-dokument "LM" a fol 32 tal-process.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Il-Qorti tibda billi tirreferi ghas-sub artikoli 47(2) u (4) tal-Kap 372 li jghidu hekk:

(2) Salv kif xort'ohra espressament provdut fl-Atti dwar it-Taxxi u salvi b'mod partikolari d-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 30(5) u ta' l-artikolu 31(7), l-azzjoni ghall-hlas tat-taxxa, taxxa addizzjonali, imghax jew xi penali tista' tinbeda f'kull zmien mid-data minn meta jsiru dovuti u ghandhom jithallsu sa tmien snin minn dik id-data jew, meta tkun saret stima ghar-rigward taghhom, mid-data meta dik l-istima ssir finali u konkluziva.

(4) Meta l-azzjoni msemmija fis-subartikoli (2) u (3) ma tkunx ittiehdet fiz-zmien hemm stipulat, u dak iz-zmien jiskadi fil-31 ta' Dicembru, 2003 jew qabel dik id-data, ghaldaqstant, minkejja d- disposizzjonijiet ta' dawk is-subartikoli, l-azzjoni ghall-hlas ta' dik it-taxxa, taxxa

addizzjonali, mghax jew penali tista' tittiehed sal-31 ta' Dicembru, 2005.

Abbazi ta' dan Emanuel Zammit qed jeccepixxi l-preskrizzjoni ghalkemm fin-nota ta' osservazzjonijiet tieghu tal-5 ta' Dicembru 2006 fol 39 tal-process iddikjara li kwantu ghat-talbiet ghal stimi 1990 u 1996 dawn huma ammessi. Jirrizulta li Emanuel Zammit gie notifikat b'dikjarazzjoni ufficjali tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni permezz ta' Ittra Ufficjali li ggib id-data tal-4 ta' Frar 2005 u dan ghas-somma ta' Lm11,374 rapprezentanti taxxa 1979 sa 1992, 1994 sa 1995 u 1996. Emanuel Zammit insista fuq il-preskrizzjoni abbazi tal-artikolu 47(2) u cioe` fuq il-perjodu preskrittiv ta' tmien snin filwaqt li l-Kummissarju tat-Taxxi Interni sostna li abbazi tal-emendi l-godda li saru fil-Kapitolu 372 artikolu 47(4) m'hemmx preskrizzjoni ghall-kaz in ezami. Il-Qorti tirreferi ghall-insenjament fil-kawza tal-Qorti tal-Appell sede Inferjuri, Imhallef Philip Sciberras, tal-10 ta' Jannar 2007, Appell Civili Numru 266/05 fl-ismijiet **Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana**, liema kaz ghandu hafna konnotati simili ghall-kaz odjern. Huwa veru li dik il-Qorti qalet:
"Finalment il-Qorti trid taghmilha cara illi l-insistenza ripetuta taghha ghall-fatti tal-kaz, qeghda ssir biex titnehha l-possibilita` ta' xi ekwivoku, in bazi ghall-precitati konsiderazzjonijet, li jista' jinqala' minn min ma jkunx edott mill-impostazzjoni tal-kwestjoni singolari."

Pero` l-konnotati ta' dak il-kaz huma simili hafna ghal dak odjern. Dik il-Qorti ghamlet analizi tal-aspetti kollha relevanti ghall-kaz.

Sewwa hafna ghamlet dik il-Qorti li dahlet taht l-aspetti tal-element ta' retroattivita` tal-ligijiet ta' natura fiskali u diversi aspetti tal-preskrizzjoni. Hawnhekk il-Qorti sejra tikkwota partijiet mill-imsemmija sentenza.
"Huwa dezumibbli minn dak li appena nghad illi r-retroattivita` ta' ligi ma tesponix ruhha awtomatikament ghac-censura tal-kostituzzjonalita` taghha. Biex dan jissucciedi jrid jirrizulta li jkunu gew vjolati precetti kostituzzjonali jew principji inerenti ghall-istat tad-Dritt. In

partikulari, il-principju tar-ragonevolezza l-ghala giet dettata l-ligi u dak ta' l-affidament tac-cittadini, jew tal-kontribwenti fil-materji fiskali, fl-istabilita` u c-certezza ta' l-ordinament guridiku;

Dan premess, ghandu jigi notat illi l-Qrati taghna ma baqghux lura milli huma wkoll jissottolinejaw certi principji in materja ta' retroattivita` ta' ligi fiskali. Minn dak ricerkat il-kwestjoni jidher li qamet fil-kawza fl-ismijiet "**Michele Muscat -vs- L-Onor. Roberto Briffa, Collettore delle Dogane**", Prim' Awla, Qorti Civili, 12 ta' April 1919. Fiha nghad illi di regola ligi promulgata m' ghandhiex ikollha effett hlief ghal quddiem b' mod li ma ghandhiex testendi ruhha "*ai fatti gia compiuti e consumati: La legge di regola, quindi, non ha effetto retroattivo ed è di diritto volgare il broccardo che 'lex non habet oculus retro*'." Affermata din ir-regola generali ssokta jinghad f' din l-istess sentenza illi "*quantunque sia in facolta del legislatore espressamente dichiarare che la legge debba comprendere nel suo impero anche gli atti, che non fossero ancora compiuti, tuttavia i diritti quesiti sono sempre di giustizia dalla legge rispettati*";"

Issa l-preskrizzjoni fis-sistema legali Maltija hija mezz procedurali ta' helsien mill-azzjoni. Kawza tal-principju tal-preskrizzjoni l-attur ma jkunx jista' aktar jottjeni r-rimedju li jixtieq permezz tal-proceduri legali. L-artikolu 1145 tal-Kap 16 qabel ma jelenka kif jispiccaw l-obbligazzjonijiet isemmi li:
"barra mill-effetti tal-kondizzjoni rizoluttiva, u mill-effetti tal-preskrizzjoni l-obbligazzjonijiet jispiccaw –"

Fl-imsemmija sentenza tal-**Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana**, dik il-Qorti ghamlet rassenja ta' gurisprudenza relevanti u qalet:
"L-ewwelnett, ghal dik li hi proposizzjoni ta' ligi, m' hemmx dubju li wiehed mill-obbjettivi tal-preskrizzjoni hu dak li wiehed jehles minn azzjoni meta l-kreditur ma jkunx ezercita l-jedd tieghu ghal zmien li tghid il-ligi [Artikolu 2107 (2), Kodici Civili]. Jidher minn dan, kif konkordi wkoll fil-gurisprudenza tal-Qrati taghna, illi l-indoli ta' l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni hi wahda procedurali. F' dan

il-kuntest il-Qorti jidhrilha li ghandha tissenjala dawn il-precedenti li gejjin:-

(1) Fis-sentenza "**Philip Agius *nomine* -vs- Avv. Dr. Joseph A. Micallef *et nomine***", 20 ta' Frar 1952, il-Qorti tal-Kummerc, sedenti l-Onor. Imhallef William Harding, irrimarkat illi "l-preskrizzjoni liberatorja hija attinenti mhux ghas-sustanza ta' l-obbligazzjoni, imma ghall-azzjoni. Infatti l-Artikolu 1188 Kodici Civili (fil-prezent, Artikolu 1145) isemmi s-seba' modi ta' estinzjoni ta' l-obbligazzjonijiet, u fosthom ma jikkomprendix il-preskrizzjoni, ghalkemm isemmi l-preskrizzjoni biss in vija ta' rizerva ta' l-effetti taghha. Mhux biss, imma l-Artikolu 2212 (illum l-Artikolu 2107) tal-Kodici jiddefinixxi '*expressis verbis*' il-preskrizzjoni liberatorja bhala mezz sabiex wiehed jehles minn azzjoni";

(2) Il-kwestjoni qamet ukoll fis-sentenza "**Carmelo Agius Fernandez *et* -vs- Avukat Dr Filippo Nicolo Buttigieg**", Prim' Awla, Qorti Civili, 13 ta' April 1953. Intqal fiha illi "l-fondament tal-preskrizzjoni estintiva … hu l-interess li jitqieghed tmiem ghall-proponibilita` ta' l-azzjoni, biex l-istat guridiku ta' l-affarijiet li jkun ezista ghal hafna zmien ma jkunx jista' jigi skonvolt mill-ezercizzju tardiv ta' l-azzjoni";

(3) Fis-sentenza, imbaghad, in re "**Ester Degabriele *et* -vs- Joseph Rosso**", 26 ta' Frar 1965, il-Qorti ta' l-Appell, Sede Civili, irriteniet dan: "Minghajr ma l-Qorti tidhol fid-diskussjoni dottrinali jekk il-preskrizzjoni estintiva hix biss eccezzjoni kif hemm min isostni, inkella ghandhiex ukoll funzjoni ta' dritt materjali, huwa cert illi l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni ghandha funzjoni importantissima processwali. Ta' min jirrileva illi fil-Kodici taghna, il-preskrizzjoni (estintiva) hija definita bhala mezz sabiex wiehed jehles minn azzjoni, mhux kif jinghad fil-Kodici Taljan, minn obbligazzjoni";…"

Dik il-Qorti fl-istess kawza qalet hekk:
"Dan ghaliex l-istimi mill-Kummissarju kienu hargu, u gew ukoll notifikati, fl-1994 u kien biss wara hdax-il sena illi l-appellat indenja jibghat l-att gudizzjarju interruttiv, meta,

skond is-subinciz (2) ta’ l-Artikolu 47, l-azzjoni tieghu kienet allura gja estinta. Minn dan dedott din il-Qorti ghandha raguni serja tahseb ghall-anqas fl-ambitu tal-fattispeci tal-kaz *de quo*, illi l-iskop veru ghall-introduzzjoni fil-ligi tas-subinciz (4) ta’ l-Artikolu 47 ma kienx dak issuggerit mill-appellat izda, pjuttost, biex taghmel tajjeb ghall-inerzja ta’ min, fid-Dipartiment, kien responsabbli biex jassikura l-hlas debitu. Kieku dan kellu jigi applikat jigi li l-ligi saret retroattivament ghall-ommissjoni jew inazzjoni li avverat ruhha taht il-ligi, qabel id-dhul fis-sehh tad-disposizzjoni agguntiva, u dan ma jidherx li hu ragonevoli u, wisq anqas, accettabbli. Ara a propozitu f’ dan l-istess sens d-decizjoni fl-ismijiet “**A.B. -vs- Nutar Vincenzo Gatt *nomine***”, Appell, 17 ta’ Ottubru 1957 li, incidentalment, kienet titratta wkoll minn kwestjoni ta’ l-estensjoni taz-zmien preskrittiv, anke jekk f’ dak il-kaz si trattava minn talba tat-*taxpayer* ghar-rifuzjoni tat-taxxa minnu mhallsa in eccess ta’ dak dovut;…”

Din il-Qorti taqbel ma’ dak kollu msemmi fil-kawza tal-**Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana**. Il-principju tal-preskrizzjoni kien gie mdahhal fil-ligi minhabba li mhux sewwa li affarijiet jibqghu indeterminati ghal zmien twil. Huwa gust li wara t-trapass ta’ certu zmien dipendenti mic-cirkostanzi li ghalihom huwa riferibbli l-kaz il-kwistjoni tigi maghluqa b’mod definittiv. Dan jassumi aktar importanza fejn wiehed ikun obbligat li biex jipprova dak li qal ikollu jipproduci dokumenti u mhux sewwa li wara li jkun ghadda l-perjodu preskrittiv il-legislatur f’oggetti ta’ natura fiskali jdahhal dispozizzjonijiet retroattivi ghal fatti li rrizultaw precedentement taht kif kienet il-ligi dak iz-zmien. Kull sistema guridika ghandha jkollha c-certezza tal-principji legali u r-retroattivita` hija element eccezzjonali. Ara f’dan ir-rigward **Kolpinghuis Nijmegen B.V.** (Kaz Nru. 80/86) deciza mill-Qorti Ewropeja fit-8 ta’ Ottubru 1987 (paragrafu 13).

Kien ghalhekk li fil-kaz ta’ Caruana l-Qorti kkonkludiet:
“F’ dan il-kumpless kollu tal-principji affermati tad-dritt u wkoll fuq l-interpretazzjoni taghha tal-fatti din il-Qorti tara li f’ dan il-kaz partikolari, u l-Qorti taghmel debita enfasi fuq dan, ma kellux ikollu applikabilita` d-dispost tas-subinciz

(4) ta' l-Artikolu 47 izda pjuttost dak tas-subinciz (2) ta' l-istess artikolu. Ghalkemm certament il-Qorti tapprezza li l-ingranagg amministrattiv ta dipartimenti kbar, bhal ma hu dak tat-Taxxi Interni, mhux dejjem jahdem b' mod imghaggel, minn naha l-ohra hi tal-ferma konvinzjoni illi fi stat ta' dritt l-legislazzjoni ma ghandhiex issir biex, temporanjament, tkopri d-deficjenzi li jkunu jezistu u biex, bhal f' dan il-kaz, tinnewtralizza "*quanto fosse posto in essere a norma di legge*" (**Kollez. Vol. XXIV P II p 16**), daqskemm biex tittutela ahjar r-relazzjonijiet tal-partijiet involuti. Minn dak li rrizultalha, ma jistax ragonevolment zgur jinghad illi l-aggunta fil-ligi bl-Att II ta' l-2004 hi, f' dan il-kaz, predisposta u voluta fl-interess ta' l-appellanti *taxpayer* imma ghall harsien rigidu u esklussiv tal-fisco. Hu l-kaz allura li din il-Qorti tiddiskosta ruhha mill-konkluzjoni raggunta mill-ewwel Qorti riferibilment f' dan il-kaz;…"

L-imsemmi artikolu 47(2) jipprovdi li l-azzjoni ghall-hlas ta' taxxa ecc. tista' tinbeda f'kull zmien mid-data minn meta jsiru dovuti u ghandhom jithallsu sa tmien snin minn dik id-data…

Irrizulta car li l-ittra ufficjali ggib id-data tal-4 ta' Frar 2005. L-ewwel grupp ta' taxxi riferibbli ghal snin ta' stimi huwa dak ta' bejn l-1979 sal-1992 u huma certament preskritti hlief dak riferibbli ghall-1990 li fin-nota tar-rikorrent tal-5 ta' Dicembru 2006 giet ammessa. Riferibbilment ghat-tieni grupp u cioe` 1994 u 1995 dawn ukoll jinsabu preskritti filwaqt li l-1996 hemm ammissjoni fuqha fl-imsemmija pagna 39 tal-process. Il-fatt li hargu stimi riveduti tant snin wara minhabba l-oggezzjoni li kien ghamel it-***taxpayer*** ma jintitolax lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni li jigi minghajr limitu fil-ligi ghall-ammont ta' zmien li jista' jiehu biex johrog kont rivedut. Li kieku wiehed jinterpreta bil-mod kif qed jippretendi l-Kummissarju tat-Taxxi Interni li m'hemmx limitu ta' zmien biex oggezzjoni tigi processata konna naslu fi stat li l-Kummissarju jista' jdum mitt sena u xorta wahda ma tiddekorrix il-preskrizzjoni. It-terminu ta' tmien snin huwa fatali u fih trid tkun saret it-talba permezz tal-ittra ufficjali ghax altrimenti t-***taxpayer*** ikun intitolat li jissolleva l-eccezzjoni dwar il-preskrizzjoni.

Naturalment fejn l-ammont gie ammess ma hemmx l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni u dan minhabba l-fatt li l-preskrizzjoni hija strument procedurali ta' helsien mill-azzjoni izda mhux necessarjament timporta l-estinzjoni tal-azzjoni.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddikjara t-talbiet tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni riferibbilment ghas-snin 1979 – 1992 hlief ghall-1990 u 1994 - 1995 bhala preskritti, izda fuq ammissjoni riferibbilment ghas-snin 1990 u 1996 dawn jirrizultaw dovuti.

Minhabba n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------